הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא צו.

לא יהא לך פרעון אלא מזה. ולא נמי הוו ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה: **מה שהשביח מכר.** ושקיל לוקח ממלה לו שלים לו רביע וכן יורם. לא נמי כוליה שבחא כמתיתין מפני תקנת השבים כדאמרן לעיל בשמעתא קמייתא [נד:]: **כל זכות שבחא לידו.** וכי היכי דגזלן לא אשבח הוה שקיל ממלה לו שלים לו רביע הכי נמי כי אשבח לוקח שקיל ממלה לו שלים לו רביע ואליבא דר"ש: **וקטליה.** קצו: **לא קני.** לשלומי דמי אלא יהיב ליה דיקלא גופיה דליבא שני השם למקנייה: **גובי.** בלע"ז טרינקי"ש: **קנולייפא.** קרסים: **חולי.** שנתקן עלה עלה מן השדרה: **חופיא.** אשקוב"א שבו מכבדים את הבית ומולק כל הולא לשנים דמו לא הדלת: **שרשרא.** חבל: **הפיומא.** כף תומר האמצעי העליון תיומת היא: מאי

הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא הא דלא מסיק ביה אלא כשיעור ארעא אמר ליה [a]הניחא למאן דאמר אי אית ליה זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר אלא למ"ד אי אית ליה זוזי ללוקח [b]מצי מסלק ליה לבעל חוב לימא ליה אי הוו לי זוזי הוה מסלקינא לך מכוליה ארעא השתא הב לי גריוא דארעא שיעור שבחאי אמר ליה הכא במאי עסקינן [c]בגון דשויה ניהליה אפותיקי [d]דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה: אמר רבא [e]גזל והשביח ומכר וגזל והשביח והוריש מה שהשביח מכר מה שהשביח הוריש: בעי רבא השביח לוקח מהו בתר דבעיא [f]הדר פשטה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו: בעי רבא השביח עובד כוכבים מהו א"ל רב אחא מדפתי לרבינא [g]תקנתא לעובד כוכבים ניקו ונעבוד אמר ליה לא צריכא כגון דזבניה לישראל סוף סוף הבא מחמת עובד כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים לא צריכא כגון דגזל ישראל וזבנה ניהליה והשביחה עובד כוכבים והדר עובד כוכבים וזבנה לישראל מאי מי אמרינן כיון דמעיקרא ישראל והדר ישראל עבדי רבנן תקנתא או דלמא כיון דאיכא עובד כוכבים באמצע לא עבדו ליה רבנן תקנתא [h]תיקו: אמר רב פפא [i]האי מאן דגזל דיקלא מחבריה וקטליה אע"ג דשדיא מארעא לארעא דידיה לא קני מאי טעמא מעיקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי [j]דיקלא ועביד [k]גובי לא קני השתא מיהת גובי דדיקלא מיקרי [l]גובי ועבדינהו כשורי קני כשורי [m]רברבי ועבדינהו כשורי זוטרי לא קני [n]עבדינהו קצוצייתא קני אמר רבא [o]האי מאן דגזל לוליבא ועבדינהו הוצי קני דמעיקרא לוליבא מיקרי והשתא הוצי הוצי ועבדינהו חופיא קני מעיקרא הוצי והשתא חופיא חופיא ועבדיה שרשורא לא קני מאי טעמא דהדר סתר ליה והוי חופיא [p]בעי רב פפא נחלקה התיומת מהו תא שמע דאמר רבי מתן אמר רבי יהושע בן לוי ניטלה התיומת פסול מאי

[a] דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא. פירוש הא דקאמר שמואל ב"מ גוזה את השבח דכיון דמסיק ביה שיעור ארעא ושבחא גוזה את השבח במנס מן הלקוחות ונראה דגם מימתי נגי ב"מ השבח בחנם ואין נותן דמים כמו מן הלקוחות ואע"ג דאין להם על מי לחזור והוי כמו מתנה דלא נגי מינה ב"מ שבחא כדמשמע בפ"ק דב"מ (דף טו. ושם ד"ה ב"מ) דדוקא מלקוחות גוזה לפי שכתב לו מוכר ללוקח אלא איקום ואשפי ואדכי ואמריק זביני אלין אינון ועמליהון ושבחיהון אבל מתנה דלא כתב ליה הכי ואין לו על מי לחזור לא מכל מקום גוזה מן הימומים משום דכרעיה דאבוהון ניהו כדמוכח בפרק יש בכור (בכורות דף נב.) דתנן אין הבכור טוטל בראוי ולא בשבח ולא האשה בכתובה ולא הבנות במזונותיהם ופריך בגמרא והאמר שמואל ב"מ גוזה את השבח ומשני מקולין כתובה שנו כאן ומזונות בנות נמי תנאי כתובה בכתובה דמי והתם משבח יתומים מיירי דאי משבח לקוחות א"כ מאי איריא דלא טרפי בנות משבח והא מגוף הקרקע נמי לא טרפי דאין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים אלא בשבח יתומים מיירי ודוקא כתובת אשה ומזונות דקילי לא גבי משבח אבל שאר ב"מ גבי ובקונטרס פירש התם מזון הבנות כגון נשא אשה ופסק לזון כתב ה' שנים ולפירושו אין ראיה דמאי מיירי שפיר בשבח לקוחות אבל לא נהירא דא"כ ה"ל למימרי ולא בת אשתו למזונות ועוד דלא שייך כהו תנאי כתובה והא דאמר בהמקבל (ב"מ דף קי.) יתומים אומרים אנו השבחנו ואין השבח שלך משמע דלא גבי משבח יתומים התם מיירי בשעשה אפותיקי ואמרי אנו השבחנו ותן לנו יציאה כדין היורד לתוך שדה חבירו אלא בראוי וכן מוקי לה במקנא בעשאו אפותיקי וגם בתחילה משמע דמיירי בעשאו אפותיקי דקאמר על היתומים להכיא ראיה מדרבה ארעא בחזקת יתמי קיימא כמאן דגביא דמיא ואי לא מיירי דשויה אפותיקי אמאי הויא בחזקת ב"ח ויתמי נייתו ראיה מדרבה ארעא בחזקת יתמי קיימא דאי בעי מסלקי ליה בזוזי ועל ב"ח להביא ראיה אלא ודאי בעשאוהו אפותיקי מיירי וגרע כחו של בעל חוב עפי כמה שעשה לו הלוה אפותיקי דהויא כאחת משלומיו דמשלם יציאה ואילו לא עשאו אפותיקי היה גוזה הכל מן הימומים בלא פריעת יציאה כמו מלקוחות כדפירשתי והשתא מצינו למימר דבלקוחות נמי אם עשאה אפותיקי יש לו לשלם ללוקח היציאה אפי' מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא ולמסקנא דמוקי לה הכא בעשאה אפותיקי לא נחלק עוד בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק ובטל במסקנא אותו חילוק דכיון שעשאו אפותיקי משלם יציאה אע"ג דמסיק שיעור ארעא ושבחא ומיהו יש לחלק דבלקוחות כיון שיש להם על מי לחזור היכא דמסיק שיעור ארעא ושבחא אינו פורע יציאה אפי' עשאה אפותיקי דמסוס דעשה אפותיקי לא יגרע כח ב"ח כך כיון שיש לוקח על מי לחזור דדוחק לומר דבמסקנא דמוקי לה בעשאה אפותיקי לא צריך למה שהיה מחלק בין מסיק ביה שיעור ארעא ולא מסיק שהרי כל אותו דברי רב אשי שהיה משיב לרבינא דבכל הספרים כתוב אמר ליה הא דמסיק ביה שיעור ארעא כו' א"ל הכא במאי עסקינן דשויה ניהליה אפותיקי ואין דומה שהיה מחר מדבריו הראשונים ומיהו אור"י לפי הספרים שכתוב בהן אמר ליה כאן בשבח המגיע לכתפים כאן כו' אותו תירוץ ודאי לא קאי ומיהו כרוב הספרים גרסינן וכי תימא כאן בשבח המגיע לכתפים כו': **הניחא** [q]**למאן דאמר כו'.** פלוגתא היא בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף לא: ושם) גבי ההוא גברא דהוו מסקי ביה אלפא זוזי ומאן דאית ליה דלא אלא מצי מסלק ליה היינו דמי בר חמא דקבר אתם למימר דהייגו מתניתין: **כל** זכות **שתבא** לידו. [a] אע"ג דנפ"ק דב"מ (דף טו: ושם) משמע דאפי' לרב דאמר יש לו שבח בגלא הכיר בה שאינו שלו ולקחה היינו מגזלן אבל גנזל לא יהיב שבח היינו בקרקע שאין נגזלת דגזלן גופיה ליה ליה שבח אבל הכא במטלטלין שיש שבח לגזלן מפני תקנת השבים גם לגזלן ממנו יש לו: **דגזל דיקלא** וקטליה. אע"ג דגזל בהמה וקטלה קני אתם הוי שינוי דמיעכר טפי: **נחלקה** התיומת כו'. מלא ר"י בתשובת הגאונים [b] ניטלה התיומת אותו הולא העליון בראש הלולב שאין הולא למעלה הימנה והוא כמני הולין דבוקין זה בזה ונקלפין תיומת וכן משמע מתוך ה"ג שרולים לפרש כן ולדבריהם לא ימלא לנו לולב כשר כי בטורח נמצאין אותן שיש להם תיומת כזה אפי' אחד בה' מאות ויש לומר שאף לדבריהם אין פסול אלא שהיה מתחילה בענין זה ונחלק שנשתנה מבריאתו ובקונטרס פירש נחלקה תיומת שני עלים עליונים אמצעיים ששם כלה השדרה נחלקה זה מזה ונפרקה השדרה עד העלין של מטה מהן ומתוך פירושו משמע שנפרד השדרה כל כך שנראה העלין העליונים תלוקין ומפוחרין זה מזה ועוד אור"י דיש מפרשים שכל עלי הלולב כפולין כל אחד לשנים ויש בראש הלולב בסוף השדרה ב' עלין יוצאין ממנה שכל אחד כפול לשנים כשאר עלי הלולב ואותם שנים עלין היוצאין מראש השדרה נקראין תיומת ואותנו בעי נחלקה התיומת מהו אם נחלקו זה מזה דהייגו קצת מן השדרה ומיהו אין רוב הלולבין נמצאין בענין זה ומכל מקום יש לומר דבעי דאי משתכח כה"ג תיומת ונחלקה מהו: **ניטלה** התיומת **פסול.** נראה לר"י דהא דאמר נקטם ראשו פסול היינו שנקטמו הראה מן העלין תדע דאין לך נקטם יותר מכניטלת התיומת ומשמע דוקא ניטלה אבל נקטם כשר ועוד אר"י דמלי למימר דניטלה אלטריכא ליה דס"ד דהוי הדר טפי כשניטלה כולה יותר מנקטם:

ועבדיה

מסורת הש"ס

[a] [ב"מ טו: קי: פ"ש ושיין תוספות ב"מ לה. ד"ה המיתמן]. [b] [ב"מ טו:]. [c] [ב"מ טו:]. [d] פי' תוליות. [e] פוסה לב. [f] אבל בפוסה פי' רש"י פירוש אחר.

הגהות הב"ח

[a] תוס' ד"ה נחלקה וכו' בתשובות הגאונים נחלקה התיומת:

הגהות הגר"א

[א] תוד"ה כל כו' לע"ג כו'. נ"ב ור"ף פירש דשם בשבח דממילא ולאן מחמת הולאה וע' (אולי נ"ל ומתורץ) בזה קושית המ"מ על הרמב"ם מנמ' דכאן וכן הביא דב"ש המפקיד (ועי' בהגר"א רש פר' שב"ר):

לעזי רש"י

טרינקי"ש [טרנקי"ש]. גזרי-עץ, בולי-עץ. אישקוב"א. מטאטא.

מוסף רש"י

הניחא למאן דאמר. פלוגתא היא בכתובות (לא.): אי אית ליה זוזי ללוקח. לפרוע סחוב, לא מצי מסלק ליה לבעל חוב. מן הרעה, דנעל חוב קדים, שפיר. דמאי למימר דהיכא דיש קרקע מותר על החוב עם השבח, מסלק ליה ללוקח בזוזי על כרחו דלוקח ולא מצי אמר לוקח הב לי מן הרעה שיעור שבחי, דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מזה (ב"מ דף קי.) דאדרעא מעיקרא ניהליה, ליה לנעל חוב, אפותיקי. להא הרעה והכל מודים כו' דאי הוה ליה זוזי ללוקח לא הוה מצי מסלק ליה (שם מו:). נחלקה התיומת. שני עלין עליונים אמצעים ששם השדרה כלה נחלקו זה מזה ונפרקה השדרה עד העלין שלמטה מהם. תיומת, לפי שמדוקרין כתאומים (סוכה לב.).

עין משפט נר מצוה

כו א ב מיי' פכ"ח מהלכות מלוה ולוה הלי' ז סמג עשין ל טוש"ע ח"מ סימן קטו סעיף ב: כו ג ד מיי' פ"ב מהלי' גזילה הלכה ד ועיין בהשגות וכמ"מ סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שפב סעיף ד:
כח ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
כט ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו:
ל ז ח ט מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף ח:
לא י כ מיי' שם הלי' יד טוש"ע שם סעיף ט:
לב ל מיי' שם טוש"ע שם סעי' י:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com